

Bureau Energieprojecten
 Inspraakpunt conceptnotitie structuurvisie
 schaliegas
 Postbus 23
 2290 AA WATERINGEN

Correspondentie-adres
 Postbus 17
 5050 AA Goirle
 Tel (013) 5310 610
 Info@goirle.nl

Bezoekadres
 Gemeentehuis Goirle
 Oranjeplein 1

Uw referentie

Uw brief van

Onze referentie

Datum

2014003491

4 juli 2014

VERZONDEN - 8 JULI 2014

Onderwerp

Behandeld door

Bijlage(n)

Zienswijze concept notitie reikwijdte en
 detailniveau plan MER structuurvisie schaliegas

Nicole Oosterbeek
 Tel (013) 5310 663
 Fax (013) 5343 985

1

Geachte heer, mevrouw,

Met ontsteltenis hebben wij kennis genomen van de 'Concept Notitie Reikwijdte en Detailniveau plan MER structuurvisie Schaliegas' (hierna aangeduid als CNRD). Uit de CNRD blijkt dat een zeer groot deel van het landelijk gebied 'zoekgebied' is voor schaliegasboringen. Daarbij wordt de directe woonomgeving van velen en een groot deel van onze natuurgebieden doelwit van boringen. Ook blijkt dat het mogelijk wordt geacht om tot 1000 meter onder waterwinningsgebieden te boren en te fracken, wat de veiligheid van onze drinkwatervoorziening bedreigt. Tot onze schrik valt de gehele gemeente Goirle in het zoekgebied. Wij dienen hierbij een zienswijze in over de CNRD, in de veronderstelling dat dit aanleiding geeft de definitieve Notitie Reikwijdte en Detailniveau (NRD) te wijzigen. Wij willen uw aandacht vragen voor de volgende punten.

Algemeen

- In de CNRD ontbreekt een eenduidige definitie om welke delfstoffen het gaat. Er wordt gesproken over schaliegas en steenkoolgas maar er wordt niet aangegeven of andere onconventionele fossiele brandstoffen met vergaande gevolgen voor milieu en veiligheid, zoals schalie-olie en ondergrondse kolenvergassing ook binnen de plan-MER vallen. Alle onconventionele fossiele brandstoffen dienen zonder voorbehoud binnen de reikwijdte van de plan-MER gebracht te worden.
- Uit de tekst van de CNRD blijkt dat er geen sprake meer is van een afweging óf er schaliegas gewonnen zou moeten worden in Nederland, maar enkel nog van de invulling van het hoe en waar van schaliegaswinning in Nederland. Bijvoorbeeld: "Door vooraf op basis van een gedegen studie in kaart te brengen welke gebieden op nationaal niveau potentieel geschikt zijn, kan de Rijksoverheid in de toekomst meer sturing geven aan de keuze voor specifieke locaties waar eventueel opsporing en winning van schaliegas plaats mogen vinden." en: "In de Structuurvisie zal tevens de rol van schaliegas in de energievoorziening en nut en noodzaak van schaliegas worden toegelicht." Deze zinsneden tonen aan dat de uitkomst van de plan-MER en de structuurvisie al vaststaat, namelijk dat schaliegas nuttig en noodzakelijk zal zijn, en dat het in Nederland opgespoord en gewonnen gaat worden. Dit ondermijnt

Bijlage(n):

Verklaring schaliegasvrije gemeente

Afschrift aan:

BNG-bank 28.50.02.848
 IBAN: NL86BNGH0285002848

de geloofwaardigheid van de plan-MER en de daarop gebaseerde besluitvorming. Gebrek aan maatschappelijk draagvlak blijkt overduidelijk uit de protesten rond de reeds geplande boorlocaties en de 167 gemeenten, waaronder de gemeente Goirle, en 9 provincies die zich hebben uitgesproken tegen schaliegaswinning op hun grondgebied. Er moet aantoonbaar voldoende gewicht gegeven worden aan de optie "geen schaliegaswinning in Nederland" als gelijkwaardige optie in het gehele traject van de structuurvisie.

Hoofdstuk 3 Afbakening Plangebied

In dit hoofdstuk wordt een veel te ruime invulling gegeven aan het plangebied. Deze invulling bedreigt het gehele grondgebied van de gemeente Goirle, de schaarse natuur, waaronder ons Natura 2000 gebied "De Regte Heide en het Rielse Laag" en de grondwatervoorraden in Nederland. Wij vinden dat heel Nederland uitgesloten moet worden van schaliegasboringen. Wij vinden vooral strikt onaanvaardbaar in de CNRD:

- Boringen in of dichtbij alle bewoonde gebieden inclusief meer of minder verstedelijkte gebieden;
- Fracken onder drinkwaterwinningsgebieden, grondwaterbeschermingsgebieden en boringsvrije zones, ook beneden 1000 meter diepte (uit wetenschappelijke literatuur en grondwaterverontreiniging in de Verenigde Staten is gebleken dat een veiligheidszone van 1000 m geen garantie biedt voor de veiligheid van grondwater)
- Boringen in natuurgebieden in Nederland (niet alleen Natura-2000 gebieden), inclusief natuurmonumenten en de ecologische hoofdstructuur (in alle natuurgebieden is door overheid, waaronder de gemeente Goirle en burgers veel geïnvesteerd, en alle natuurgebieden zijn belangrijk om de kwaliteit van de natuur in Nederland te handhaven);
- Boringen in of dichtbij zones met breuken in de diepe ondergrond, waar risico's bestaan voor lekkage van fracking vloeistof en geïnduceerde aardbevingen.

In hoofdstuk 5 Aanpak milieubeoordeling

In dit hoofdstuk ontbreekt een groot aantal aspecten die ook onderzocht zouden moeten worden.

De voorbeeldwinning:

De beschrijving van de voorbeeldwinning is suggestief en stelt schaliegas mooier voor dan het is, in de definitieve NRD en de plan MER verwachten we eerlijke voorlichting hierover.

In de beschrijving wordt gesuggereerd dat het om slechts 13 boorlocaties gaat. Zelfs bij een minimale schaliegaswinning zou dat een veelvoud hiervan moeten zijn. Er wordt niet genoemd dat er naast boorlocaties, ook sprake zal zijn van de aanleg of verbreding van toegangswegen, de aanleg van gasbehandelingsinstallaties en pijpleidingen. Bij het verlaten van de boorputten wordt niet aangegeven dat generaties lang monitoring op de kwaliteit van de afdichting en mogelijke lekkages nodig is.

Diepe ondergrond:

De mate van geologische onzekerheid over de opbouw van de diepe ondergrond en het voorkomen van breuken die milieu-effecten kunnen versterken dienen ook in de MER te worden opgenomen.

Bodem en water:

De wijze van verwerking van afvalwater van schaliegaswinning en alternatieve opties daarvoor, inclusief de kosten. Hoe wordt omgegaan met radioactieve stoffen in het afvalwater?

Is er bij de verwerking van afvalwater sprake van injectie in de diepe ondergrond? Zo ja, wordt dan het onderzoek naar extra aardbevingsrisico's hiervan meegenomen?

Welke invloed heeft het watergebruik op de beschikbaarheid van water voor natuur, landbouw en drinkwater?

Wat zijn de bronnen van het natuurlijke of synthetische zand dat aan de frack vloeistof wordt toegevoegd, en betekent uitbreiding van zandwinning in Nederland of elders? Wat zijn de milieu-aspecten daarvan?

Hoe worden na beëindiging van de productie het grote aantal verlaten boorputten gemonitord op eventuele lekkages en wat zijn de kosten hiervan? En onder wiens verantwoording valt dit?

Woonomgeving:

Alle emissies naar de lucht dienen aan de orde te komen zoals vluchtige organische koolwaterstoffen, carcinogene stoffen, fijn stof en roet van zowel gaswinnings activiteiten als het daarmee samenhangende verkeer. Hierbij dienen ook de gevolgen en kosten voor de volksgezondheid van deze emissies aangegeven te worden. De praktijk uit de Verenigde staten laat zien dat deze emissies zeer hoog kunnen zijn en een negatief effect op de volksgezondheid kunnen hebben, met name gezondheidsschade bij omwonenden.

Effecten van toenemend verkeer op de verkeersveiligheid en veiligheid in de woonomgeving dienen onderzocht te worden.

Bij de beoordeling van alle milieu-effecten dient ook rekening gehouden te worden met cumulatieve effecten: er moet rekening gehouden worden met het al bestaande verontreinigingsniveau in de omgeving en de verergering daarvan door schaliegasboringen en daarmee samenhangende activiteiten. Het achtergrondniveau van luchtverontreiniging is in delen van Nederland al zeer hoog.

De landbouw ontbreekt als thema. Dit is vreemd omdat het zoekgebied vooral landelijk gebied betreft. De effecten op de landbouw en voedselveiligheid zouden als een apart thema onderzocht moeten worden.

Hoofdstuk 6 (Aanpak verkenning nut en noodzaak)

Dit hoofdstuk geeft eveneens aanleiding tot het vermoeden dat het alternatief 'geen schaliegaswinning' geen eerlijke kans krijgt. Dit hoofdstuk is zeer summier over de reikwijdte en het detailniveau van het onderzoek en heeft dringend nadere toelichting nodig. Een zinvolle afweging van nut en noodzaak van een bepaalde energievorm (in dit geval schaliegas) kan enkel plaatsvinden wanneer deze energievorm ook wordt afgezet tegen scenario's waarin alternatieve energievormen aan bod komen – immers, als schaliegaswinning een bepaald effect heeft op landelijke of lokale economie, dan kan ditzelfde of een positiever resultaat wellicht ook behaald worden door de inzet van een duurzame (niet-fossiele) energievorm. Deze optie (duurzame energie in plaats van schaliegas) blijkt echter niet te worden meegewogen. De drie in de CNRD geschetste scenario's (geen schaliegas / minimale schaliegaswinning / maximale schaliegaswinning) geven daarom geen informatief beeld van de rol van schaliegaswinning in de energievoorziening.

Bij het economische onderzoek van de alternatieven zou verder ten minste aan de orde moeten komen:

1. Extra werkgelegenheid die in de sector duurzame energie wordt geschapen bij het alternatief 'geen schaliegas' en afname van werkgelegenheid en exportmogelijkheden in andere sectoren (o.a. toerisme, landbouw) bij alternatieven met schaliegaswinning dienen onderzocht te worden.
2. De kosten van negatieve milieu-effecten, kosten van negatieve effecten op de volksgezondheid, kosten van planschade en verlies van waarde van onroerend goed bij de alternatieven waarin wel schaliegas gewonnen wordt dienen onderzocht te worden.
3. Een afweging van de hoge investeringen die een eindige energiebron als schaliegas vereisen tegenover investeringen in duurzame energie dient gemaakt te worden.
4. De effecten op energie zekerheid van schaliegas tegenover duurzame energie dienen onderzocht te worden.
5. Een berekening van de netto energie opbrengst (Energy Return on Energy Invested) voor schaliegas ten opzichte van duurzame energiebronnen hoort eveneens thuis in het nut- en noodzaak onderzoek.
6. Een berekening van de broeikasgasemissies van schaliegas waarin ook de methaan-emissies worden meegerekend hoort eveneens thuis in het nut- en noodzaak onderzoek.
7. De kosten van het verlaten van de boorputten en monitoring daarvan op mogelijke lekkages op de langere termijn moeten meegerekend worden in de economische aspecten.
8. Het effect op energie zekerheid en -onafhankelijkheid op korte en langere termijn van duurzame energie tegenover schaliegas dient onderzocht te worden.

Wij verwachten met deze zienswijze bij te dragen aan een kwalitatief hoogwaardige en betrouwbare milieu-effect rapportage en een juiste en democratische beslissingsprocedure. In de bijlage vind u ter info het raadsbesluit van 17 september 2013 waarin onze raad de gemeente Goirle tot een schaliegasvrije gemeente heeft verklaard.

Vragen

Voor nadere inlichtingen kunt u contact opnemen met mevrouw Oosterbeek van de gemeente Goirle, email: nicole.oosterbeek@goirle.nl of telefoon: 013-5310663. Wij hopen u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Met vriendelijke groet,
het college van burgemeester en wethouders

Michel Tromp
gemeentesecretaris

Machteld Rijsdorp
burgemeester